

Nieuwe crisis in Italië legt tijdbom onder de rest van Europa

- [ws.blendle.com](https://www.ws.blendle.com)
- [Origineel bekijken](#)
-

Op 4 december kan de Italiaanse kiezer het politieke establishment dooreenschudden. Die schokgolf kan wel eens groter zijn dan de brexit omdat Italië in de eurozone zit en een nieuwe eurocrisis niet ondenkbaar is.

JEAN VANEMPTEN

De Europese Commissie stak gisteren een belerend vingertje op naar de Italiaanse begroting. (zie hieronder) Maar een stevige veroordeling werd het niet, ze dreigde alleen met het strafbankje. Italië werd, net als andere zondaars, om politieke redenen ontzien. Want de boze Italiaanse kiezer nog meer sarren na de brexit en de verkiezing van Donald Trump is voor de Europese Commissie ondenkbaar.

Op 4 december mag die Italiaanse kiezer zich in een referendum over verregaande politieke hervormingen uitspreken. Geen overbodige luxe in een land waar sinds 1945 63 regeringen aan de macht waren. De Italiaanse premier Matteo Renzi verbond zijn politieke lot aan de uitslag van de volksraadpleging. Bij 'nee' zou hij opstappen, klonk het tot voor kort.

Daar zit het probleem. Door zijn lot aan het referendum te koppelen heeft Renzi er een populariteitspoll over zichzelf van gemaakt. De gewezen burgemeester van Firenze ligt steeds slechter in de markt. Sinds eind oktober geven alle peilingen van alle mogelijke onderzoeksbureaus het nee-kamp een voorsprong tussen 5 tot 7 procentpunten. De kans dat Renzi op een nederlaag afstevent, is dus groot.

Het nee-kamp wordt gevoed door een resem populistische partijen. De Vijfsterrenbeweging van komiek Beppe Grillo is daar een van. De anti-establishmentpartij slaat aan bij kiezers die de traditionele politici beu zijn. Maar ook andere partijen spelen in op het ongenoegen dat bij het electoraat leeft. De Lega Nord is een goed voorbeeld. Die extreemrechtse, populistische partij ijverde eerst voor de afscheuring van het rijke noorden van Italië, maar trekt nu voluit de Italiaanse kaart om een regeringspartij te worden.

De leider van Lega Nord, Matteo Salvini, verklaarde zich al bereid om premier te worden als het nee-kamp het haalt in het referendum. 'Als de brexit en de verkiezing van Trump ons iets leren, dan kunnen we vandaag beginnen met de macht te verzilveren', verklaarde hij afgelopen weekend op een meeting.

Renzi is niet langer duidelijk over zijn politieke lot bij een nederlaag. Begin deze week liet hij verstaan dat hij na een nederlaag niet verder wilde 'sukkelen' met het parlement. Zijn minister van Economische Ontwikkeling Carlo Calenda verdedigt dan weer dat Renzi kan aanblijven, ook bij een overwinning van het nee-kamp. De vraag is of dat politiek houdbaar is.

De mogelijke val van de regering-Renzi komt op een slecht moment. Italië gaat nog altijd diep gebukt onder de naweeën van de eurocrisis. De banksector staat op kraken. De oudste bank ter wereld, Monte dei Paschi di Siena, werkt aan een noodplan. Overheidssteun aan de banksector geven, mag van Europa dan weer niet en dat maakt een redding moeilijker.

Overheidsschuld

Daarnaast blijft de Italiaanse overheidsschuld aanzwellen. De volgende jaren ziet de Europese Commissie de schuld voort oplopen tot 135 procent van het bruto binnenlands product. Bovendien slaagt Italië er niet in het begrotingstekort weer op schema te brengen, tot ongenoegen van Europa.

De Europese bemoeienis irriteert Renzi mateloos. Hij haalt 'omstandigheden' aan waardoor Italië het financiële plaatje niet op orde krijgt: met name de vluchtelingencrisis en de aardbevingen. Sinds de Balkanroute is afgesloten, wordt Italië weer overspoeld met vluchtelingen die via de Middellandse Zee op zoek gaan naar een beter leven in Europa. Italië kan niet echt rekenen op Europese steun of solidariteit om de migranten op te vangen. De aardbevingen de voorbije zomer vragen dan weer om een grondige reconstructie en dat kan alleen met massieve overheidsinvesteringen.

Bij een nederlaag van Renzi gaat Italië woelige tijden tegemoet. Nieuwe verkiezingen zijn dan wellicht onvermijdelijk. De vraag is of een werkbare meerderheid uit de bus kan komen als boze burgers het traditionele politieke systeem uitspuwen. Bovendien zijn de nodige politieke hervormingen meteen ook van de baan. Die hadden net tot doel de ingebouwde politieke instabiliteit in Italië uit te roeien.

Als er dan nog ongelukken in de banksector bijkomen, komt Italië in een erg lastig financieel parket. Met alle gevolgen vandien, ook voor Europa.

Tot nu toe heeft de 'bazooka' van de Europese Centrale Bank het rentepeil gedrukt. Italië kon zijn enorme schuldenberg blijven financieren tegen een lage kostprijs. De vraag is hoelang die bazooka nog kan werken. Want de stabiliteit is afgenomen sinds de verkiezing van Donald Trump tot Amerikaans president. De Italiaanse overheidsobligaties maken sprongen omdat investeerders de risico's proberen in te schatten. Als de politieke crisis doorzet, kan ook de langetermijnrente fors hoger schieten.

Zware turbulentie

De eurozone moet volgend jaar sowieso door zware politieke turbulentie met verkiezingen in Nederland, Frankrijk en Duitsland. Ook daar nemen populistische partijen een steeds groter veld in en dat bevordert de politieke stabiliteit niet echt. Die verkiezingsuitslagen kunnen inwerken op de financiële stabiliteit. Als de Italiaanse rente stijgt, is er besmettingsgevaar, in eerste instantie in andere landen in de zuidrand van Europa en vervolgens in de hele eurozone.

Het Italiaanse referendum gaat dus niet alleen over de politieke stabiliteit in het land. De uitslag kan de stabiliteit in de eurozone ontwrichten. Een 'nee' van de Italiaanse kiezer leidt niet alleen tot een lokale aardbeving, maar de naschokken kunnen zich laten voelen in de hele eurozone.